

Хлонь О. М. кандидат психологічних наук, доцент
доцент кафедри практичної психології Українського
державного університету ім. М.П. Драгоманова
<https://orcid.org/0000-0001-9733-8531>

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВаних НАВЧАЛЬНО-АТЕСТАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМИХ УСТРЕМЛІНЬ

Розробка та впровадження інтегрованих навчально-атестаційних комплексів у вищих навчальних закладах з метою формування правосвідомих устремлінь суттєво вдосконалив доступність та ефективність засвоєння інформації з огляду на специфіку здійснення дистанційної освіти та можливості отримання сучасних знань, а також сприятиме більш ефективному професійному відбору. Вона дозволить якісно змінити уявлення про здійснення навчання на відстані і допомогти у освоєнні знань.

Ключові слова: навчально-атестаційні комплекси; автоматизація вивчення; педагогічні програмні засоби; базові компоненти; адміністрування.

Вступ. Сучасний курс на інтеграцію в європейський і світовий освітній простір створює передумови для якісних перетворень у сфері освіти. Необхідність кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти, відповідно до вимог інноваційного сталого розвитку суспільства, вимагає постійного вдосконалення роботи у цьому напрямі, організації її адекватно світовим тенденціям, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг та професійного відбору.

Одним із шляхів реалізації системного принципу у сфері освіти на сучасному етапі є рішуче впровадження як на загальному, так і на місцевому рівнях інноваційних форм та автоматизованих систем і методів навчання та атестації – інтегрованих навчально-атестаційних комплексів з можливим їх подальшим поєднанням у мережу інтегрованих комплексів безперервної освіти [2, 9-10]. На сьогодні актуальним видається наукове дослідження та розробка навчальних матеріалів спрямованих на освоєння роботи з системами інтегрованих навчально-атестаційних комплексів, з метою формування правосвідомих устремлінь, які в свою чергу мають бути зорієнтовані на досить високий рівень професіоналізму науково-педагогічного складу.

Теоретичне підґрунтя. Запровадження мережі інтегрованих комплексів безперервної освіти з метою формування правосвідомих устремлінь має консолідувати всі ланки освіти в Україні: дошкільну – з середньою, середню – з вищою, шляхом інформаційного об'єднання їх навчальних

комп'ютерних систем. Основною ланкою в цій мережі В. Т. Александров, зокрема, вбачає саме впровадження у навчальну діяльність інтегрованих навчально-атестаційних комплексів, головною особливістю яких є універсальність. Система останніх має два рівні: нижчий, який забезпечує вчителя, викладача, керівника певним комплексом навчально-методичних засобів для ефективного здійснення навчального процесу в школі чи вищому навчальному закладі, та вищий, що створює середовище безперервної освіти, спрямованої на підвищення кваліфікації й заохочення до наукової роботи [2, 59-61], [4].

Огляд літератури і попередніх досліджень з проблематики. Проблемами вдосконалення розробки новітніх освітніх технологій та засобів контролю, включаючи ефективне використання інтегрованих навчально-атестаційних комплексів та мережу інтегрованих комплексів безперервної освіти займався багато науковців, зокрема таких як: В.Т. Александров, який вивчав проблематику інформаційно-системний підхід у справі впровадження безперервної освіти в Україні, О.В. Александрова, яка вивчала проблеми підготовки абітурієнтів, О.М. Бандурка, який вивчав проблематику підвищення якості вищої освіти, Ю.В. Бицюра, який вивчав проблеми здобувачів вищої освіти, О.І. Ворона, що вивчав соціальні та психологічні умови розвитку творчо обдарованих юнаків, Є.А. Іванченко, що вивчав практику використання інтегративних процесів у професійній підготовці майбутніх фахівців, А.О. Спіфанов, який вивчав застосування

інтегрованих навчально-атестаційні комплекси у системі підготовки кадрів для банківської системи, І. В. Радіонов та інші вітчизняні та зарубіжні вчені. Значні здобутки з приводу вивчення системи дистанційного навчання були зроблені такими вченими, як наприклад Агечева А [3], яка вивчала шведський досвід застосування технологій дистанційного навчання та Кавун С. який вивчав дистанційне навчання у контексті інформаційної безпеки [5] Переконлива їх більшість справедливо наголошувала на тому, що, побудована за модульним принципом, мережа інтегрованих комплексів безперервної освіти може мати, залежно від обставин, різні масштаби, охоплювати як окрему галузь, державу в цілому, так і сягати міжнародного рівня.

Методи дослідження. Проблематикою, яка потребує дослідження і вивчення є як власне підвищення якості інтегрованих навчально-атестаційних комплексів та і застосування їх у різних сферах як навчальної так і професійної діяльності. Зокрема інтегративні навчально-атестаційні комплекси можуть бути успішно використані при професійному відборі на стадії обрання потенційних претендентів з числа студентів, які планують проходити своє професійне становлення у якості практикантів на різних об'єктах сфери виробництва чи сфери обслуговування. Методами дослідження які використовувалися стали метод аналізу, синтезу, індукції, дедукції, а також метод спостереження в процесі застосування інтегрованих навчально-атестаційних комплексів у навчальному процесі ВНЗ.

Мета дослідження. З огляду на це можемо сформулювати мету та завдання статті, яка полягає у наданні всебічної характеристики методики ефективного впровадження інтегрованих навчально-атестаційних комплексів у навчальному процесі ВНЗ та професійному відборі.

Результати і обговорення. Звертаючись до проблематики розробки та впровадження інтегративних навчально-атестаційних комплексів, слід відмітити, що дана проблематика як ніколи актуальна зважаючи на специфіку освітньої діяльності яка все більше і більше переходить у Інтернет мережу. Крім того вищевказана проблематика актуальна в аспекті реалізації завдань дистанційної форми навчання, яка дозволяє здійснювати навчання без відриву від виробництва, або інтегруючи навчання із різними формами трудової діяльності. З

метою покращення діяльності та підготовки фахівців можуть створюватись навчальні комплекси, які мають суттєві переваги перед традиційними зважаючи на те, що дозволяють не лише здійснювати систематизацію та інтеграцію знань, умінь та навичок в рамках єдиної, комплексної системи у зручній для користування формі, але і здійснювати навчання на відстані та у зручній для здобувачів освіти час. З огляду на це, доцільно надати всебічну та обґрунтовану характеристику таких комплексів.

У сучасного психолога виникає значна проблема пов'язана із розумінням особливостей поведінки, світогляду та психоемоційних реакцій, які виникають в людини, коли вона звертається по допомогу, або в результаті психодіагностики викликані робочими моментами. При цьому важливим для розуміння природи людини є усвідомлення її психоемоційного стану при взаємодії як з окремими людьми так і з суспільством в цілому. Варто вказати на той факт, що саме при взаємодії людини із суспільством спостерігаються психоемоційні реакції, які найбільш повно характеризують людську особистість. В цьому контексті правосвідоме відношення до власних обов'язків для такої людини набуває серйозного значення, адже відсутність стримуючих факторів при регуляції власної поведінки з метою досягнення особистого успіху може спонукати до конфліктів із іншими, при цьому такі конфлікти можуть серйозно загострюватись, що в ряді випадків можуть порушувати права інших осіб. З огляду на це для уникнення серйозних зіткнень та подальших проблем які можуть виникнути між людьми, необхідне виховання правосвідомого відношення до законів та правил, в результаті чого кожна особа може ще на стадії підготовки наміру конфліктувати співвідносити такі протяги із соціально бажаними або не бажаними формами поведінки для вибору найбільш соціально прийнятної поведінки та слідування в подальшому таким формам. З огляду не це в процесі психологічного супроводження важливе місце відводиться формуванню та розвитку правосвідомих уявлень. При цьому такі уявлення мають чітко визначатися як такі, що є необхідними та обов'язковими та співвідносити офіційно затвердженими нормами. Визначаючи таку важливу мету доцільно вказати, що для її досягнення необхідні серйозні та дієві психолого-

педагогічні механізми. Тут маємо зазначити, що важливим є як психологічний так і педагогічний аспект, оскільки психологічна складова обумовлює розуміння особистості, а педагогічні перетворення особистості, які відбуваються під впливом знань та уявлень, які визначені, як такі, що є найбільш важливим для кожної людини та затребувані суспільством.

При цьому тут має йтися мова не лише про стратегічні цілі та вектори, але і про дієві механізми та інструменти, які б дозволили досягти такої мети. Такі інструменти мають включати психологічне розуміння особливостей кожної сучасної людини, а також формування стратегії поведінки пов'язаної із задоволенням основних її вимог. Зважаючи на одним із важливих механізмів, який би визначав ефективне досягнення поставлених цілей є інтегрований навчально-атестаційний електронний комплекс, як сукупність інформації зібрана в єдиному форматі, яка дозволяє відповісти на запити сучасної молоді людини, яка здебільшого отримує навчальну інформацію в Інтернеті.

Інтегрований навчально-атестаційний електронний комплекс є комплексним педагогічним програмним засобом, призначеним переважно для адміністрування, автоматизації вивчення, повторення та закріплення навчального матеріалу, контролю та оцінювання навчальних досягнень користувачів, ведення обліку їх успішності, оновлення навчальних матеріалів тощо.

Навчання роботи з інтегрованими навчально-атестаційними комплексами можна розглядати в двох ракурсах: через призму їх використання у загальноосвітньому процесі (комплексної проблематики розробки системи мережі інтегрованих комплексів безперервної освіти), і в аспекті використання комплексу в діяльності конкретного вищого навчального закладу, що готує фахівців відповідної спеціалізації, надає той чи інший освітній рівень.

У першому випадку інтегровані навчально-атестаційні комплекси – це комплексна інтегрована система у складі одного або кількох педагогічних програмних засобів, автоматизованих робочих місць, інформаційно-довідкових систем, автоматизованих навчально-атестаційних систем, спеціалізованих Інтернет-порталів та друкованих навчально-методичних матеріалів (підручників, посібників,

практикумів, збірників завдань і т. п.), призначених для безперервного автоматизованого навчання та атестації (контролю знань) учнів, загальноосвітніх середніх шкіл, училищ, коледжів та ліцеїв; студентів і курсантів ВНЗ, що здобувають вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр»; дипломованих фахівців з вищою освітою, які навчаються у ВНЗ за програмами підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», та дипломованих фахівців будь-якого освітнього рівня, що проходять підвищення кваліфікації у відповідних закладах (інститутах, центрах, на факультетах, курсах) вищої освіти.

Найпростішою структурою системи складових інтегрованих навчально-атестаційних комплексів є інформаційні сукупності об'єктів сфери освіти, які можуть мати будь-яку природу. Об'єкти поєднуються у блоки, куди можуть входити різноманітні інформаційно-довідкові системи, автоматизовані робочі місця, педагогічні програмні засоби, кожний з яких є фрагментом практичного застосування інтегрованих навчально-атестаційних комплексів до конкретної сфери знань, і які в свою чергу є окремими елементами інтегрованих навчально-атестаційних комплексів, що можна своєчасно оновлювати та доповнювати. Цілісна сукупність блоків складає автоматизовану навчально-атестаційну систему, призначену для навчання, самоконтролю та атестації здобувачів освіти.

Отже, інтегративні навчально-атестаційні комплекси – це визначений комплекс електронних та навчально-методичних ресурсів конкретного ВНЗ, який об'єднує у собі основні професійні знання і навички та уміння з підготовки фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів, засоби атестування та перевірки рівня засвоєних ними знань і умінь, з урахуванням можливостей їх подальшої самоосвіти, участі у науковій чи педагогічній діяльності.

Головними принципами створення та впровадження інтегрованих навчально-атестаційних комплексів є такі:

- Дидактичні принципи (науковість, доступність, зв'язок теорії з практикою, систематичність і послідовність, наступність, наочність, свідомість, міцність).

- Принципи відкритої та безперервної освіти (LLL), основоположними серед яких є: освіта через усе життя; відкритість

планування навчання; вільний вибір методик, часу й темпу навчання; забезпечення розвитку індивідуальних якостей учнів, студентів та слухачів; створення умов інформаційної підтримки їхньої навчально-пізнавальної діяльності; контрольованість учнем, студентом чи слухачем повноти й глибини засвоєння навчального матеріалу; контрольованість педагогічним і науково-педагогічним складом повноти підготовки та представлення власного навчального матеріалу відповідно до освітнього стандарту і навчальної програми.

- Можливості модифікації й розвитку інтегрованих навчально-атестаційних комплексів з урахуванням змін навчальних планів, програм, контингенту учнів, системи оцінювання тощо.

- Індивідуалізації та диференціації навчання як найголовніших ознак особистісно-орієнтованого навчання.

- Єдності (спільності) мети і завдань кожного з її ступенів, наступності й взаємозв'язку між ними, надання усім учням, студентам і слухачам стартових умов у здобутті загальної середньої чи вищої освіти, підвищенні кваліфікації незалежно від типу навчального закладу) [1, 9-10].

До інтегрованих навчально-атестаційних комплексів входять такі базові компоненти й системи:

1. Підручники та посібники.
2. Методичні та допоміжні матеріали для учнів, слухачів і студентів: практикуми з дисциплін, збірники контрольних завдань, робочі зошити, карти, дидактичні матеріали тощо.
3. Методичні матеріали для педагогічного і науково-педагогічного складу: опорні конспекти лекцій, посібники, робочі зошити, інструкції.
4. Необхідні педагогічні програмні засоби (включаючи засоби тестування).
5. Інтернет-портал.

На підставі вивчення досвіду застосування інтегрованих навчально-атестаційних комплексів у інших ВНЗ можна констатувати, що типовий комплекс складається з елементів, що мають наступні характеристики:

- Посібник для викладача, в якому мають бути висвітлені основні методичні новації стосовно організації ефективного навчального процесу, надаються рекомендації щодо використання комплексного підручника і автоматизованої системи навчання.

- Автоматизовані інформаційно-довідкові та навчально-атестаційні системи, створені із використанням досвіду розробки сучасної методики автоматизованого навчання. Така система містить підсистеми підготовки всіх необхідних документів у діяльності відповідної організації та підсистеми з найсучаснішими методами навчання та контролю знань з професійної діяльності фахівців і спеціалістів. Дані системи повинні містити озвучені фільми-лекції, тести, практичні завдання, контрольні роботи, (тренінги, законодавчу базу, іспити), словники термінів і понять. При розробці відповідних систем важливо, щоб вони створювалися на матеріалах реально працюючого підприємства, установи або об'єкта, з метою найбільш повної відповідності навчальних знань умінь та навичок необхідним компетентностям, якими має володіти майбутній спеціаліст.

- Інтернет-порталу, тобто системи, яка накопичує новини, інформацію про законодавчу базу та зміни в ній, методи навчання та атестацію, середовища он-лайн комунікації викладача та студента, а також підтримує режим оновлення програмних компонентів та інформаційних блоків навчально-атестаційної системи, дає можливість обмінюватися досвідом, підтримує і реалізує режим оновлення програмних компонентів та інформаційних блоків в автоматизованих інформаційно-довідкових і навчально-атестаційних системах підтримки цього посібника.

- Комплексний підручник, який відповідно до галузевого стандарту вищої освіти щодо освітньо-професійних програм підготовки фахівців напряму в повному обсязі розкриває зміст нормативних дисциплін, що входять до того чи іншого напряму (Петрашко, 2004).

Що стосується вказаного вище комплексного підручника, то він є базовим, але не єдиним джерелом підготовки до навчальної діяльності та містить посилання як на друковані, так і на електронні ресурси отримання додаткової інформації.

В цілому можна відзначити, що використання інтегрованих навчально-атестаційних комплексів у навчальному процесі дозволяє суттєво змінити традиційні форми передачі знань від викладача до слухача чи студента, істотно підвищивши їх ефективність та доступність для засвоєння обсягів знань. Так, зокрема здобуття практичних навичок може бути реалізовано за

рахунок використання програмного забезпечення, яке може імітувати функції реального робочого місця фахівця відповідного підрозділу, його роботу з документами (маршрут проходження, правильність заповнення й т.ін.).

З огляду на це, можна відмітити такі основні переваги використання інтегрованих навчально-атестаційних комплексів у навчальній діяльності здобувачів освіти:

1. Призначений для вивчення матеріал подається за допомогою різноманітних сучасних методів, які суттєво підвищують сприймання та запам'ятовування навчального матеріалу, наприклад відеофрагментів, анімаційних та інтерактивних елементів, цілісних озвучених лекцій та занять;

2. Для полегшення розуміння матеріалу програма може використовувати спеціальні сервіси наприклад підготовки тестів, контрольних запитань, завдань, і т.п.

3. Різноманітність форм контролю та закріплення знань. Серед них – тестування, практичні роботи, підготовка і оформлення документів, контрольні завдання, тренінги для засвоєння термінів і понять, “відкриті” запитання, нарешті – підсумковий іспит.

4. Ведення статистичного обліку. Вся інформація про роботу користувача з програмою (кожна отримана оцінка, результати тестів, завдань тощо) фіксується в базі даних, яку можна переглядати.

5. Наявність допоміжних функцій, таких як “Документи”, “Довідники” та ін. Перша дає змогу користувачеві переглядати та заповнювати різноманітні документи. Цією функцією передбачено також огляди та коментарі до документів, де можна знайти відповіді з приводу призначення документів та порядку їх заповнення. Функція “Довідники” дає можливість формувати зручні для використання довідники, що містять в собі інформацію, необхідну в роботі. Функція оновлення через Інтернет дає змогу отримати найсвіжішу інформацію, яка автоматично замінить застарілу [8, 7-11].

При цьому доречно відмітити важливу роль педагогічних програмних засобів навчання, розроблених з метою полегшення процесу сприйняття матеріалу. Це реалізується за рахунок подачі інформації у вигляді ігор, створення типових ситуацій з використанням малюнків, відео-, аудіофрагментів, анімацій тощо. Педагогічні програмні засоби значно полегшують і роботу викладача. Засоби навчання при

потребі легко змінюється, його просто доповнювати, легко розповсюджувати. [6, 584].

Важливим фактором у розвитку системи безперервної освіти є можливості активної участі осіб, що навчаються у науковій діяльності та представлення власних наукових досягнень широкому загалу. Значні здобутки осіб, які можуть суттєво вдосконалити ті чи інші аспекти професійної діяльності, залишаються поза. Інтегративні навчально-атестаційні комплекси підготовки фахівців відіграють роль своєчасного та швидкісного доступного порталу, в якому не лише акумульовані, ретельно систематизовані та узагальнені необхідні знання з тих чи інших сфер діяльності, але і є посилання на джерела інформації, які пропонуються самими користувачами. В цьому випадку при належній рецензії та контролю за якістю написаного матеріалу з боку науково-викладацького складу, які можуть бути науковими консультантами здобувачів, відповідні особи матимуть можливість подавати свої матеріали для подальшого розміщення у зручній для ознайомлення формі та можливості доступу до них студентів чи інших користувачів.

Важливу роль у розвитку системи здійснення ефективної дистанційної освіти займає попередня підготовка студентів (слухачів) до екзаменаційних випробувань. За допомогою спеціальних навчальних програм на базі відповідних комплексів у користувача з'являється реальна можливість уявити собі усю структуру діяльності працівника того чи іншого підрозділу та відповідним чином підготуватися до неї. Тестові завдання, в свою чергу, зберігаючи можливість перевірки знань, усувають вірогідність необ'єктивного тлумачення відповіді студента (слухача), дозволяючи розширити можливе коло питань, спрямовуючи їх у русло найбільшого наближення до вимог професійної діяльності.

Не менш актуальним є вивчення проблематики безперервного автоматизованого навчання та атестації учнів загальноосвітніх середніх шкіл, коледжів і ліцеїв, слухачів системи підвищення кваліфікації, яке однак не може бути повністю висвітлене в рамках одного дослідження і є перспективою для подальших наукових пошуків. З огляду на це, вкажемо, що використання інтегрованих навчально-атестаційних комплексів для безперервного автоматизованого навчання та

атестації учнів загальноосвітніх середніх шкіл, коледжів і ліцеїв або слухачів системи підвищення кваліфікації є окремою темою наукових досліджень.

Важливим аспектом який також потребує уваги є розвиток і вдосконалення технічного супроводження системи довузівської підготовки абітурієнтів. Зазвичай викладання відповідних курсів здійснюється лише для аудиторії, що знаходиться у певному регіоні, в той час як потенційні можливості задоволення потреби у відповідних знаннях за допомогою окремих спеціалізованих інтегрованих навчально-атестаційних комплексів може бути реалізована далеко за межами відповідного регіону або навіть і країни. В цьому питанні процес довузівської підготовки буде суттєво покращуватися за рахунок розвитку інформатизації суспільства, а також розширення сфери застосування інтегрованих навчально-атестаційних комплексів зокрема у процесі професійного відбору спеціалістів. Дані питання, безумовно, потребують подальшого вивчення та дослідження у руслі розробки та впровадження системи інтегрованих

навчально-атестаційних комплексів в сучасне життя в рамках інших наукових досліджень і є важливою перспективою для подальшого наукового пошуку.

Висновки. Отже, підсумовуючи сказане, відмітимо, що розробка та впровадження інтегрованих навчально-атестаційних комплексів у вищих навчальних закладах суттєво вдосконалить доступність та ефективність засвоєння інформації з огляду на специфіку здійснення дистанційної освіти та можливості отримання сучасних знань, а також сприятиме більш ефективному професійному відбору. Вона дозволить якісно змінити уявлення про здійснення навчання на відстані і допомогти у освоєнні знань. Переваги роботи відповідних комплексів не піддаються сумніву, оскільки це створює передумови для покращення діяльності в руслі самоосвіти та самостійної підготовки. В цілому використання інтегрованих навчально-атестаційних комплексів створює суттєві перспективи для розвитку освітнього процесу та дозволяє досягати мети, щодо покращення навчання та професійного відбору фахівців у різних сферах.

Список використаних джерел

1. Александров В.Т. (2005) Навчання без меж. Інформаційно-системний підхід у справі впровадження безперервної освіти в Україні *Матеріали науково-методичної конференції: Тези доповідей. 8-9 вересня*. Херсон. : Вид-во «Айлант». – С. 9-10.
2. Александров В. Т. (2006) Про життєву важливість безперервної освіти громадян і про її реалізацію засобами НТП. *Післядипломна освіта в Україні*. 1. С. 59-61.
3. Ageicheva A. (2013) Swedish distance learning reforming trends and peculiarities investigation. *Spirituality of the presented: methodology, theory and practice*, 6, 3-8
4. Іванченко Є.А. Практика використання інтегративних процесів у професійній підготовці майбутніх фахівців (створення інтегрованих комплексів) » [Електронний ресурс] *Третя міжнародна науково-практична конференція «Наука в інформаційному просторі»* Одеський інститут фінансів УДУФМТ. Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2007nov.php>.
5. Kavun S. (2012) Distance learning systems and their information security *Biznes Inform - Business Inform*, 7, 234-239
6. Курилов М.О. (2010) Педагогічні програмні засоби і їх впровадження у навчально-виховний процес. *«Искусственный интеллект»*, Інститут проблем штучного інтелекту МОН України і НАН України, м. Донець, р. № 4 С. 584.
7. Петрашко П.Г. (2004) *Казначейська справа. Інтегрований посібник*. За редакцією Петрашко П.Г. У 2-х т. Т.1. Київ: НВП «АВТ»,. 288 с.
8. Єпіфанов А.О. (2005) Інтегровані навчально-атестаційні комплекси у системі підготовки кадрів для банківської системи. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т. 12*. Суми: ВВП “Мрія-1” ЛТД, УАБС НБУ,., – 234 с.

References

1. Aleksandrov V.T. (2005), Navchannia bez mezh. Informatsiino-systemnyi pidkhid u spravi vprovadzhenia bezperervnoi osvity v Ukraini, [Learning without limits. Information and system approach in the implementation of continuing education in Ukraine]. *Materialy naukovo-metodychnoi konferentsii: Tezy dopovidei.* – *Proceedings of the scientific-methodical conference: Abstracts.* Kherson.: Vyd-vo «Ailant», 9-10. (in Ukrainian)
2. Aleksandrov V. T. (2006) Pro zhyttievu vazhlyvist bezperervnoi osvity hromadian i pro yii realizatsiiu zasobamy NTP [About vital importance of continuous education of citizens and about its realization by means of NTP]. *Pisliadyplomna osvita v Ukraini [Postgraduate education in Ukraine]*. Kiev, 1, 59-61. (in Ukrainian)

3. Ageicheva A. (2013) Swedish distance learning reforming trends and peculiarities investigation. *Spirituality of the presented: methodology, theory and practice*, 6, 3-8
4. Ivanchenko Ye.A. (2007) *Prakty`ka vy`kory`stannya integraty`vny`x procesiv u profesijnij pidgotovci majbutnix faxivciv (stvorennya integrovany`x kompleksiv)* [The practice of using integrative processes in the training of future professionals (creation of integrated complexes)]. *Tretya mizhnarodna naukovy`chna konferenciya «Nauka v informacijnomu prostori» - [Third International Scientific and Practical Conference "Science in the Information Space"]*. Odessa: Odes`ky`j insty`tut finansiv UDUFMT. (in Ukrainian)
5. Kavun S. (2012) Distance learning systems and their information security *Biznes Inform - Business Inform*, 7, 234-239
6. Kury`lov M.O. (2010) *Pedagogichni programni zasoby` i yix vprovadzhenyia u navchal`no-vy`hovny`j process* [Pedagogical software and their implementation in the educational process]. *«Y`skusstvennyj y`ntellekt» - ["Artificial Intelligence"]*. Donetsk: Insty`tut problem shtuchnogo intelektu MON Ukrayiny` i NAN Ukrayiny` Donetsk, 4, 584 (in Ukrainian)
7. Petrashko P.G. (2004) *Kaznacheis`ka sprava. Integrovany`j posibny`k [Treasury. An integrated guide]*. Kiev: NVP «AVT», 1, 288 (in Ukrainian)
8. Yepifanov A.O. (2005) *Integrovani navchal`no-atestacijni komplekxy` u sy`stemi pidgotovky` kadriv dlya bankivs`koyi sy`stemy* [Integrated training and certification complexes in the training system for the banking system]. *Problemy` i perspektyvy` rozvy`tku bankivs`koyi sy`stemy` Ukrayiny`*: *Zbirny`k naukovy`x prac` - [Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine: Collection of scientific works]*. Sumy: VVP "Mriya-1" LTD, UABS NBU, 12, 234 (in Ukrainian)

Summary

Khlon A. candidate of psychological sciences, associate professor
Associate Professor of the Department of Practical Psychology
Ukrainian State University named after M.P. Drahomanova

IMPLEMENTATION OF INTEGRATED EDUCATIONAL AND CERTIFICATION COMPLEXES IN THE EDUCATIONAL PROCESS WITH THE PURPOSE OF FORMING LAW-CONSCIOUS INSTRUCTIONS

Introduction. *The modern course on integration into the European and world educational space creates prerequisites for qualitative transformations in the field of education.*

Purpose. *Providing a comprehensive description of the methodology of effective implementation of integrated educational and attestation complexes in the educational process of universities and professional selection with the aim of forming legal-conscious restraints.*

Methods. *The research methods used were the method of analysis, synthesis, induction, deduction, as well as the method of observation in the process of applying integrated educational and certification complexes in the educational process of universities.*

Results. *Integrated training and certification systems include the following basic components and systems: textbooks and manuals; methodical and auxiliary materials for pupils, listeners and students: workshops on disciplines, collections of control tasks, workbooks, maps, didactic materials; methodical materials for pedagogical and scientific-pedagogical structure: reference notes of lectures, manuals, workbooks, instructions; necessary pedagogical software (including testing tools); internet portal. The main principles of creation and implementation of integrated educational and attestation complexes are as follows: didactic principles (scientificity, accessibility, connection of theory with practice, systematicity and consistency, continuity, clarity, consciousness, strength); principles of open and continuing education (LLL); possibilities of modification and development of integrated educational and attestation complexes taking into account changes of curricula, programs, contingent of students, assessment system; individualization and differentiation of learning as the main features of personality-oriented learning; unity.*

Conclusions. *The development and implementation of integrated educational and certification systems in higher education institutions will significantly improve the availability and efficiency of information acquisition given the specifics of distance education and the possibility of obtaining modern knowledge, as well as promote more effective professional selection. It will allow to qualitatively change the idea of distance learning and help in the acquisition of knowledge. The advantages of the work of the relevant complexes are beyond doubt, as it creates the preconditions for improving activities in the field of self-education and self-training.*

Keywords: *integrated training and certification complexes; study automation; pedagogical software; basic components; administration.*

Received/Поступила: 17.07.23.